

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

NGUYỄN THỊ GIANG

**THỰC TRẠNG VÀ MỘT SỐ GIẢI PHÁP
PHÁT TRIỂN KINH TẾ TRANG TRẠI
Ở HUYỆN PHÙ NINH, TỈNH PHÚ THỌ**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KINH TẾ

Thái Nguyên - năm 2018

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

NGUYỄN THỊ GIANG

**THỰC TRẠNG VÀ MỘT SỐ GIẢI PHÁP
PHÁT TRIỂN KINH TẾ TRANG TRẠI
Ở HUYỆN PHÙ NINH, TỈNH PHÚ THỌ**

**Chuyên ngành: Kinh tế nông nghiệp
Mã số: 8-62-01-15**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KINH TẾ

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. Trần Văn Điền

Thái Nguyên - năm 2018

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu, kết quả đã nêu trong luận văn có nguồn gốc rõ ràng, trung thực, xuất phát từ tình hình thực tế của sản xuất kinh doanh theo mô hình trang trại ở huyện Phù Ninh, tỉnh Phú Thọ.

Ngày tháng năm 2018

Tác giả luận văn

Nguyễn Thị Giang

LỜI CẢM ƠN

Trong quá trình thực hiện đề tài: *“Thực trạng và một số giải pháp phát triển kinh tế trang trại ở huyện Phù Ninh, tỉnh Phú Thọ”*, tôi đã nhận được sự hướng dẫn, giúp đỡ, động viên của nhiều cá nhân và tập thể. Tôi xin được bày tỏ sự cảm ơn sâu sắc nhất tới tất cả các cá nhân và tập thể đã tạo điều kiện giúp đỡ tôi trong học tập và nghiên cứu.

Tôi xin trân trọng cảm ơn Ban Giám hiệu Nhà trường, Các quý thầy cô khoa Kinh tế và phát triển nông thôn của Trường Đại học Nông Lâm - Đại học Thái Nguyên đã tạo điều kiện giúp đỡ tôi về mọi mặt trong quá trình học tập và hoàn thành luận văn này.

Em xin trân trọng cảm ơn sự giúp đỡ tận tình của giáo viên hướng dẫn PGS. TS Trần Văn Điền

Tôi xin cảm ơn sự giúp đỡ, đóng góp nhiều ý kiến quý báu của các nhà khoa học, các thầy, cô giáo trong Trường Đại học Nông Lâm - Đại học Thái Nguyên.

Trong quá trình thực hiện đề tài, tôi còn được sự giúp đỡ và cộng tác của các đồng chí tại địa điểm nghiên cứu, tôi xin chân thành cảm ơn Ban lãnh đạo Huyện Ủy, UBND và các phòng ban huyện Phù Ninh, tỉnh Phú Thọ đã tạo điều kiện mọi mặt để tôi hoàn thành nghiên cứu này.

Tôi xin cảm ơn sự động viên, giúp đỡ của bạn bè và gia đình đã giúp tôi thực hiện luận văn này.

Tôi xin bày tỏ sự cảm ơn sâu sắc đối với mọi sự giúp đỡ quý báu đó.

Thái Nguyên, ngày tháng năm 2017

Tác giả luận văn
Nguyễn Thị Giang

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
1.1. Tính cấp thiết của đề tài	1
1.2 . Tổng quan các công trình khoa học đã công bố liên quan đến nghiên cứu	2
1.3.Mục tiêu nghiên cứu của đề tài	6
1.4. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn.....	6
CHƯƠNG 1: TỔNG QUAN TÀI LIỆU.....	7
1.1. Cơ sở khoa học của đề tài	7
1.1.1. Sự hình thành và phát triển trang trại.....	7
1.1.2. Khái niệm kinh tế trang trại	10
1.1.3. Tính tất yếu khách quan của kinh tế trang trại.....	12
1.1.4. Phát triển kinh tế trang trại.....	16
1.2. Đặc trưng của kinh tế trang trại.....	17
1.2.1. Đặc trưng của kinh tế trang trại.....	17
1.2.2. Những tiêu chí xác định kinh tế trang trại	24
1.3. Các yếu tố ảnh hưởng đến chính sách phát triển kinh tế trang trại.....	25
1.3.1. Các yếu tố thuộc về Nhà nước ảnh hưởng đến chính sách phát triển kinh tế trang trại	25
1.3.2. Các yếu tố thuộc về trang trại	26
1.3.3. Các yếu tố khác	27
1.4. Vai trò của kinh tế trang trại trong quá trình phát triển kinh tế nông nghiệp và nông thôn	28
1.4.1. Vai trò của kinh tế trang trại	28
1.4.2.Kinh nghiệm về phát triển kinh tế trang trại trên thế giới	32
1.4.3. Quá trình phát triển kinh tế trang trại ở nước ta từ khi đổi mới theo nền kinh tế thị trường	33
1.5. Một số kết luận rút ra từ nghiên cứu lý luận và thực tiễn	36

CHƯƠNG 2: ĐỐI TƯỢNG, NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU.....	37
2.1. Đối tượng nghiên cứu.....	37
2.2. Phạm vi nghiên cứu.....	37
2.3. Nội dung nghiên cứu.....	37
2.4. Phương pháp nghiên cứu.....	37
2.4.1. Chọn điểm nghiên cứu:	37
2.4.2. Phương pháp thu thập số liệu.....	38
2.4.3. Phương pháp xử lý số liệu.....	38
2.4.4. Hệ thống các chỉ tiêu phân tích.....	39
CHƯƠNG 3: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN	40
3.1. Đặc điểm địa bàn nghiên cứu.....	40
3.1.1. Đặc điểm điều kiện tự nhiên	40
3.1.2. Điều kiện kinh tế, xã hội huyện Phù Ninh.....	42
3.2. Thực trạng phát triển kinh tế trang trại huyện Phù Ninh giai đoạn 2014 -2016.....	45
3.2.1. Các loại hình trang trại ở huyện Phù Ninh.....	45
3.2.2. Đặc điểm, tình hình cơ bản của chủ trang trại	47
3.3. Khó khăn và hạn chế trong sản xuất kinh doanh trang trại.....	65
3.4. Một số giải pháp phát triển kinh tế trang trại huyện Phù Ninh.....	68
3.4.1. Quan điểm phát triển kinh tế trang trại của Đảng và nhà nước	68
3.4.2. Quan điểm phát triển kinh tế trang trại huyện Phù Ninh, tỉnh Phú Thọ.....	69
3.4.2. Một số giải pháp phát triển kinh tế trang trại.....	72
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	77
KẾT LUẬN	77
KIẾN NGHỊ	78
TÀI LIỆU THAM KHẢO	82

DANH MỤC BẢNG BIỂU

Bảng 3.1. Tình hình sử dụng đất của huyện Phù Ninh qua các năm 2014 - 2016	41
Bảng 3.2. Giá trị tổng sản lượng công nghiệp địa bàn huyện giai đoạn 2011-2016	42
Bảng 3.3. Giá trị sản xuất và tốc độ tăng trưởng các ngành giai đoạn 2014 - 2016	43
Bảng 3.4. Thống kê gia súc, gia cầm địa bàn huyện giai đoạn 2014-2016	44
Bảng 3.5. Số lượng và cơ cấu trang trại.....	45
Bảng 3.6. Đặc điểm, tình hình cơ bản về chủ trang trại	47
Bảng 3.7. Số lượng và cơ cấu trang trại.....	48
Bảng 3.8. Lao động tham gia sản xuất trong trang trại.....	49
Bảng 3.9. Đất đai của các trang trại điều tra phân theo loại hình và mục đích sử dụng	50
Bảng 3.10. Thực trạng và nguồn gốc đất đai của trang trại	51
Bảng 3.11. Tình hình vốn và nguồn vốn của các trang trại	52
Bảng 3.12. Tình hình sử dụng vốn của trang trại tính bình quân phân theo lĩnh vực sản xuất	54
Bảng 3.13. Trang bị và sử dụng máy móc trong trang trại	55
Bảng 3.14. Các hình thức tiêu thụ sản phẩm của các trang trại trên địa bàn huyện Phù Ninh.....	55
Bảng 3.15. Giá trị sản xuất kinh doanh bình quân/ trang trại và tỷ suất hàng hóa theo ngành năm 2016	56
Bảng 3.16. Kết quả sản xuất kinh doanh năm 2016 Bình quân một trang trại ...	57
Bảng 3.17 Hiệu quả sử dụng vốn của các trang trại điều tra	58
Bảng 3.18. Hiệu quả sản xuất kinh doanh năm 2016 của các trang trại	60
Bảng 3. 19 Tình hình sử dụng lao động của các trang trại	61
Bảng 3. 20. Tỷ lệ trang trại đã thực hiện tốt bảo vệ môi trường năm 2016	62
Bảng 3. 21. Những khó khăn của chủ trang trại	65

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

STT	Chữ viết tắt	Nguyên nghĩa
1	TBCN	Tư bản chủ nghĩa
2	PGS-TS	Phó Giáo sư - Tiến sỹ
3	TT	Trang trại
4	KTTT	Kinh tế trang trại
5	CNH	Công nghiệp hoá
6	HĐH	Hiện đại hoá
7	CSDL	Cơ sở dữ liệu
8	TNHH	Thu nhập hỗn hợp
9	GTSX	Giá trị sản xuất
10	SXKD	Sản xuất kinh doanh
11	UBND	Ủy ban nhân dân
12	KH &CN	Khoa học và công nghệ
13	PTNT	Phát triển nông thôn
14	HTX	Hợp tác xã
15	DĐĐT	Đồn điền đổi thửa

MỞ ĐẦU

1.1. Tính cấp thiết của đề tài

Trang trại là một loại hình sản xuất nông nghiệp được hình thành tương đối sớm trên thế giới, tuy từng thời kỳ mà có những hình thức, tên gọi khác nhau nhưng đều có đặc điểm chung là sản xuất hàng hoá tự chủ với quy mô lớn. Phát triển kinh tế trang trại là xu hướng tất yếu trong sản xuất nông nghiệp, nông thôn hiện nay. Ngày nay, trang trại là loại hình tổ chức sản xuất phổ biến trong nền nông nghiệp của hầu hết các quốc gia trên thế giới.

Ở nước ta, trang trại đã hình thành và trải qua các giai đoạn lịch sử khác nhau của sự phát triển. Tuy nhiên, trang trại gia đình chỉ phát triển từ đầu thập niên 1990 sau khi có Nghị quyết 10 của Bộ Chính trị và Luật đất đai ra đời năm 1993, giao quyền sử dụng đất sản xuất ổn định và lâu dài cho hộ gia đình nông dân.

Từ khi có chủ trương đổi mới cơ chế quản lý kinh tế của Đảng, kinh tế hộ nông dân đã phát huy tác dụng to lớn, tạo sức mạnh mới trong sự nghiệp phát triển nông nghiệp và nông thôn. Trên nền tảng kinh tế tự chủ của các hộ nông dân đã hình thành các trang trại được đầu tư vốn, lao động với trình độ chuyên môn cao đóng góp ngày càng nhiều của cải vật chất cho xã hội. Mới hình thành và phát triển nhưng kinh tế trang trại đã khơi dậy tiềm năng đất đai, lao động, vốn trong dân cư để đầu tư phát triển sản xuất, cải thiện bộ mặt nông thôn, góp phần chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông nghiệp.

Tuy nhiên, trong quá trình phát triển kinh tế trang trại đã nảy sinh nhiều vấn đề lý luận và thực tiễn đòi hỏi phải giải quyết kịp thời liên quan đến nhận thức, cơ chế chính sách của Nhà nước: về đất đai, lao động, vốn đầu tư, tư cách pháp nhân, quyền lợi và nghĩa vụ của chủ trang trại trước pháp luật.v.v... nhằm củng cố và phát triển loại hình này một cách tích cực, ổn định và bền vững.

Đã có nhiều công trình nghiên cứu trên các cấp độ khác nhau về kinh tế trang trại ở khắp các vùng, miền trong cả nước. Nhìn chung, các công trình nghiên cứu đã nêu ra và đều mong muốn làm sáng tỏ cơ sở lý luận và thực tiễn của kinh tế trang trại để tìm ra hướng đi, đề xuất những giải pháp nhằm tháo gỡ những khó khăn vướng mắc để phát huy vai trò của kinh tế trang trại trong nền nông nghiệp của nước ta hiện nay.

Tuy vậy, vì sản xuất nông nghiệp được diễn ra trên không gian rộng lớn, mỗi vùng, thậm chí mỗi tiểu vùng cũng có sự khác biệt về điều kiện tự nhiên và kinh tế - xã hội, nên các trang trại ở mỗi vùng cũng có những đặc điểm khác nhau. Phù Ninh là một huyện nằm ở tỉnh Phú Thọ, là một tỉnh trung du miền núi thuộc vùng Đông Bắc Bắc Bộ, có tiềm năng thế mạnh về nông nghiệp, đất đai đồi rừng, chăn nuôi, nhưng kinh tế trang trại Phù Ninh còn rất nhỏ bé cả về số lượng và chất lượng, chưa có đóng góp nhiều cho kinh tế của tỉnh mà loại hình này có nhiều cơ hội phát triển.

Để xây dựng một nền nông nghiệp sản xuất hàng hóa, phát triển kinh tế trang trại là hướng đi đúng đắn, cần được quan tâm giúp đỡ bằng những chính sách hợp lý, góp phần khai thác một cách có hiệu quả và bền vững tiềm năng về đất đai ở Phú Thọ. Việc nghiên cứu lý luận và khảo sát thực tiễn về kinh tế trang trại trong tỉnh, từ đó đề ra một số giải pháp cơ bản để phát triển kinh tế trang trại trên địa bàn tỉnh có một ý nghĩa rất quan trọng.

Xuất phát từ thực tế địa phương, với kinh nghiệm công tác trong ngành Nông nghiệp và Phát triển nông thôn của tác giả thời gian qua, đề tài: *“Thực trạng và một số giải pháp phát triển kinh tế trang trại ở huyện Phù Ninh, tỉnh Phú Thọ”* đã được chọn đề nghiên cứu.

1.2 . Tổng quan các công trình khoa học đã công bố liên quan đến nghiên cứu

Kinh tế trang trại theo hướng sản xuất hàng hóa, gắn với thị trường thực sự phát triển mạnh mẽ cùng với quá trình đổi mới quản lý sản xuất nông nghiệp ở nước ta. Trong những năm gần đây, một số cơ quan nghiên cứu và